

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUT- SKOTTETS BETÄNKANDE 7/2003 rd

Folkpensionsanstaltens fullmäktiges verksam- hetsberättelse för år 2002

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 juni 2003 Folkpensionsanstaltens fullmäktiges verksamhetsberättelse för år 2002 (B 6/2003 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- biträdande avdelningschef, regeringsråd Tuulikki Haikarainen och regeringsråd Anja Kaisalo, social- och hälsovårdsministeriet

- ordförande Timo Ihamäki och vice ordförande Pirkko Peltomo, Folkpensionsanstaltens fullmäktige
- ordförande Rauno Saari och sekreterare Juhani Rantamäki, Folkpensionsanstaltens styrelse
- generaldirektör Jorma Huuhtanen och direktör Matti Puhakka, Folkpensionsanstalten
- ansvarig arbetarskyddsfullmäktig Tiina Kiu-ru, Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöt ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Förvaltningsreformen

Förvaltningen av Folkpensionsanstalten omorganiserades 2002. Reformen förtydligade den interna administrationen, förvaltningsorganens ställning och handläggningen av ärenden. De nya administrativa bestämmelserna och rutiner-
na inverkar gradvis allt mer på organiseringen av den interna verksamheten, sägs det i berättelsen. Övergången till det nya förvaltningssystemet har förflötit väl, anser Folkpensionsanstaltens fullmäktige. Detta är positivt anser utskottet och tillägger att de organisatoriska effekterna av de nya rutinerna bör få genomslag på alla nivåer inom förvaltningen, inte bara inom den högsta förvaltningen. Ett viktigt element i reformen var

att genomförandet skulle generera större öppenhet och flexibilitet och prioritera en samarbetsinriktad förvaltning, inte bara mellan organ utan också förvaltningsinternt.

Organisationen måste utvecklas med hänsyn till att Folkpensionsanstalten skall tillhandahålla tjänster i den omfattning som klienterna behöver. Arbetsbördan kan jämnas ut mellan byråerna. Därmed är det lättare att ha kvar servicenätet i den omfattning som behövs samtidigt som risken för utbrändhet för personalen blir mindre. När en del av arbetet vid hårt belastade byråer lyfts över på mindre belastade byråer förkortas handläggningstiderna och förbättras kundservicen.

I takt med att Folkpensionsanstalten tar över en allt större del av verkställigheten av en rad sociala förmåner spelar god tillgänglighet till

tjänster en viktig roll för hur medborgarnas sociala trygghet tillgodoses. Trots satsningarna på elektronisk kommunikation måste tjänster finnas att tillgå i alla regioner utan att de geografiska avstånden blir alltför långa. Utskottet instämmer i fullmäktiges åsikt att det bör utredas vilka möjligheter det till exempel finns att bygga ut FPA-tjänsterna vid centralsjukhusen. Dessutom kunde byråerna införa längre öppet- och telefon-tider för att förbättra sin service.

Det finns anledning att i högre grad sätta fokus på personalens villkor och arbetsförhållanden, påpekar utskottet. Tryggad tillgång till personal är en viktig faktor för att den sociala tryggheten skall kunna fullföljas på behörigt sätt. Då är det viktigt att satsa på personalens arbetsförhållanden, arbetsklimatet och rätt dimensionering av arbetsbördan.

Finansieringen av Folkpensionsanstalten

Finansieringen av de sociala trygghetsförmåner som handläggs av Folkpensionsanstalten har länge varit i obalans, och obalansen har bara förvärrats, inte minst sedan sjukförsäkringspremien för de försäkrade sänktes. År 2002 ökade underskottet ytterligare, särskilt i sjukförsäkringen. I år uppgår garantibetalningarna från Statens sjukförsäkringsfond till ungefär 640 miljoner euro. Dessutom redovisas 300 miljoner euro av momsintäkterna till fonden. Dessa statliga betalningar motsvarar redan nu ungefär en tredjedel av sjukförsäkringsfondens utgifter.

Utskottet upprepar här sin ståndpunkt att finansieringen av folkpensionerna och sjukförsäkringen måste stå på en solid grund, att finansieringen måste vara stabil. I regeringsprogrammet åtar sig regeringen att se över finansieringen av sjukförsäkringen utifrån ett trepartsförfarande. Det krävs snabba förslag om en översyn av finansieringen, understryker utskottet. Dessutom behövs det snabbt flera andra reformer av det finansiella ansvaret för sjukförsäkringen. Till exempel fördelningen av ansvaret för vård och behandling som ordnas av kommunerna men ersätts från sjukförsäkringen måste förtydligas. Vidare bör ersättningsreglerna för undersökningar och vård, medicinsk utrustning och hjälp-

medel som omfattas av sjukförsäkringen ses över, likaså ersättningsnivån för att medborgarna skall ha tryggad tillgång till nödvändiga tjänster.

Invaliditetspensioner

Under 2002 utreddes problemet med förvägrade invaliditetspensioner på uppdrag av fullmäktige. Utredningsgruppen klarlade utförligt hur ansökningarna om invaliditetspension handläggs och invaliditetsgraden bedöms samt vilka problem det finns i handlägningsprocessen. Arbetsgruppen har lagt fram rekommendationer för förbättringar i preventionen av arbetsoförmåga, hanteringen av nedsatt arbetsförmåga, bedömningen av arbetsförmågan och ansökningsförfarandet. Det är angeläget att social- och hälsovårdsministeriet och pensionsanstalterna tillsammans förbättrar hanteringen av ansökningarna om invaliditetspension med utgångspunkt i resultaten från utredningen. Samarbetet bör utmynna i att det tas fram gemensamma regler för bedömning av arbetsförmågan och för hanteringen av pensionsansökningar. Dessutom bör pensionsbesluten motiveras bättre. Det är av största vikt för de sökande att pensionsbesluten motiveras tydligt och lättfattligt för att de skall ha klart för sig vilka faktorer beslutet bygger på. Då kan de sökande bättre bedömma om beslutet är riktigt eller inte och om ett överklagande är nödvändigt.

I tidigare sammanhang har utskottet påpekat att lagstiftningen om social trygghet bör förtydligas. I fjol gjordes en del framsteg i arbetet i och med att en övergripande reform av lagstiftningen om inkomsttrygghet vid arbetslöshet och arbetskraftsservice antogs. Dessutom startade en reform av lagstiftningen om sjukförsäkring och rehabilitering under året. Arbetet med att förtydliga lagstiftningen måste fortsätta enligt riktlinjerna i regeringsprogrammet, understryker social- och hälsovårdsutskottet. Extra viktigt är det att gränsdragningen mellan öppen och sluten vård läggs fast, eftersom en tydligare gränsdragning gagnar utbetalningen av förmåner från Folkpensionsanstalten.

Förslag till beslut

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

*att riksdagen godkänner berättelsen
och*

*att detta betänkanden sänds till Folk-
pensionsanstaltens fullmäktige för kän-
nedom.*

Helsingfors den 17 september 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löw /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Aila Paloniemi /cent

Leena Rauhala /kd
Paula Risikko /saml
Arto Seppälä /sd
Tapani Tölli /cent
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.